

NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ INFORMACIJOS IR PARAMOS CENTRO METINIS PRANEŠIMAS UŽ 2021 METŲ VEIKLĄ

2022 m. kovo 27 d., Vilnius

I. BENDRA INFORMACIJA

Labdaros ir paramos fondas „Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras“ (toliau – NIPC) įregistruotas Teisingumo ministerijoje (vėliau – VĮ „Registru centras“) 1995 m. gruodžio 4 d., įmonės kodas 192013926, buveinė Odminių g. 12, Vilniuje.

NIPC įkurtas Atviros Lietuvos Fondo, Jungtinių Tautų Vystymo Programos iniciatyva. Iki 2019 m. rugpjūčio 1 d. vienintelis NIPC dalininkas buvo Atviros Lietuvos Fondas. Nuo 2019 m. rugpjūčio 1 d. NIPC dalininkais tapo 6 fiziniai asmenys.

Fondo dalininkų skaičius praėjusių metų pabaigoje (2020.12.31) – 6 fiziniai asmenys, finansinių metų pabaigoje (2021.12.31) – 6 fiziniai asmenys.

NIPC pagrindinis tikslas – vienyti šalies nevyriausybines organizacijas savų interesų atstovavimui ir NVO sektoriaus stiprinimui visuose lygiuose.

NIPC uždaviniai:

- **NVO sektoriaus (organizacijų) stiprinimas** - informacijos sklaida, konsultavimas, mokymai, metodinės priemonės, duomenų bazės, įvairios konferencijos bei NVO forumai.
- **NVO koalicijų formavimas ir stiprinimas** - NVO koalicijų formavimas įvairiose viešosios politikos srityse, NVO centrų tinklo plėtra, nacionalinės NVO vienijančios organizacijos kūrimas, koalicijų atskaitomybės sistemos kūrimas.
- **NVO ir valdžios bendradarbiavimo stiprinimas** - su NVO veikla susijusių įstatymų monitoringas (priežiūra), įstatymų projektų rengimas ir teikimas LR Seimui bei LR Vyriausybei, 2% GPM mechanizmo tobulinimas, NVO finansavimo sistemos tobulinimas nacionaliniu ir savivaldybių lygmenyse, NVO atstovavimo mechanizmo kūrimas.
- **NVO išorinės aplinkos gerinimas** - NVO žinomumo visuomenėje didinimas, informacijos sklaida apie Lietuvos NVO sektorių šalies ir tarptautiniuose leidiniuose, NIPC internetinių puslapių administravimas ir atnaujinimas, NVO sektoriaus teigiamo įvaizdžio kūrimas.
- **Savanorystės tradicijų plėtra** - savanorystės darbą reglamentuojančio įstatymo kūrimas ir įteisinimo inicijavimas, sąlygų, užtikrinančių savanoriško darbo atlikimą ir kompensavimo sistemą, sukūrimas, visuomenės sąmoningumo ugdymas savanorystės tematika.

Ataskaitinio laikotarpio metu įvairiuose projektuose dirbo 8 asmenys: NVO politikos ekspertas, viešosios politikos analitikas, regionų politikos ekspertas/renginių vadovas, renginių vadovo asistentas, komunikacijos specialistai ir du Europe Direct vadovai.

Ataskaitinio laikotarpio (nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2021 m. gruodžio 31 d.) NIPC įplaukos sudarė 393.618,58 EUR; išlaidos – 354.935,85 EUR. Likutis banko sąskaitose 2021 m. sausio 1 d. pradžia sudarė 56.706,19 EUR. Galutinis likutis banko sąskaitose 2021 m. gruodžio 31 dienai – 95.388,92 EUR.

Vykdam užduotį – komercinę veiklą, NIPC suteikta paslaugų (mokymai, konsultavimas) už 12.750,00 EUR.

Iš Gyventojų pajamų mokesčio skyrimo paramai 1,2% nuo GPM, pagal Labdaros ir paramos įstatymą gauta 357,06 EUR paramos.

Ataskaitinio laikotarpio metu buvo vykdomi 8 konkurso būdu laimėti projektai:

1. **„Tarpsektorinio valdžios institucijų ir NVO bendradarbiavimo skatinimas“**, finansuojamas LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pagal Nacionalinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo projektų finansavimo 2021 metais atrankos konkursą. Projekto tikslas - skatinti viešųjų paslaugų teikimo kokybę, skaidrumą ir lankstumą diegiant gero valdymo principus savivaldybėse. *Projekto trukmė: 2021 m. sausio 1 d. – 2021 m. gruodžio 31 d.; projekto biudžetas – 48.880EUR.*
2. **„Gero valdymo principų diegimas viešajame sektoriuje“**, finansuojamas LR Vidaus reikalų ministerijos pagal 2014-2020 m. Europos Sąjungos fondo investicijų veiksmų programos 10 prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ priemonę „Visuomenės nepakantumo korupcijai didinimo ir dalyvavimo viešojo valdymo procesuose skatinimo iniciatyvos“. Projekto tikslas - stiprinti NVO sektoriaus konsolidavimo procesus bei jų dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose, užtikrinant tinkamą NVO plėtros įstatymo bei ilgalaikių Lietuvos strategijų (pvz. Lietuva 2030; Nacionalinė pažangos programa 2014-2020; Viešojo valdymo tobulinimo programa 2012-2020 ir kt.) įgyvendinimą. *Projekto trukmė: 2018 m. lapkričio 5 d. – 2021 m. spalio 5 d.; projekto biudžetas – 172.527,54 EUR ir vykdomas kartu su partneriais J. L. Vynerio labdaros ir paramos fondu, VšĮ „Teisės institutas“ bei Lietuvos vaikų dienos centrų asociacija.*
3. **„Bandomojo modelio, siekiant efektyvinti bendruomeninės veiklos stiprinimo savivaldybėse priemonės administravimą, konsultantas“** finansuojamas LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pagal nevyriausybinių organizacijų ir bendruomeninės veiklos stiprinimo 2021 metų veiksmų plano konsultanto 2021 m. atrankos konkursą. Projekto tikslas - vykdyti konsultavimo veiklas, efektyvinti Priemonės Anykščių r., Elektrėnų r., Kaišiadorių r., Kauno m., Kėdainių r., Klaipėdos m., Klaipėdos r., Panevėžio m., Tauragės r., Trakų r. savivaldybėse administravimą, stiprinti bendruomenines organizacijas teikiant joms mentorystės paslaugas vykdant bendruomeninės veiklos stiprinimo projektus ir skatinti vietos bendruomenių įsitraukimą į sprendimų priėmimo procesus. *Projekto trukmė: 2021 m. rugpjūčio 13 d. – 2021 m. gruodžio 31 d.; projekto biudžetas – 80.583,60 EUR.*
4. **“NVO informacijos ir paramos centro institucinių gebėjimų stiprinimas”** finansuojamas LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pagal nevyriausybinių organizacijų projektų, finansuojamų nevyriausybinių organizacijų fondo lėšomis, 2021 metais atrankos konkursą. Projekto tikslas - stiprinti ir tobulinti organizacijos veiklos ir viešinimo priemones, sukuriant informacinę NVO duomenų bazę www.aciujums.lt, kurioje pateiktas visas 1,2% GPM gaunančių NVO sąrašas, kuri būtų viešai prieinama visiems Lietuvos gyventojams; gerinant organizacijos techninę bazę, užtikrinant nuotolinio darbo galimybes ir informacijos bei konsultacijų teikimą NVO ir kitiems suinteresuotiems asmenims; bei stiprinant organizacijos veiklos kokybę, atliekant vidaus veiklos dokumentų parengimą ir atnaujinimą. *Projekto trukmė: 2021 m. kovo 1 d. – 2021 m. gruodžio 31 d.; projekto biudžetas – 29.992,45EUR.*
5. **“Būkim pažįstami”**, finansuojamas Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014-2020 metų nacionalinės programos lėšų. Projekto tikslas - skatinti visuomenės toleranciją trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu bei įvairovės supratimą ir tarpkultūrinį dialogą. Siekiant įgyvendinti projekto tikslą, keliami šie uždaviniai: 1) surengti edukacinius interaktyvius viešus renginius visose Lietuvos apskrityse; 2) įgyvendinti toleranciją skatinančią visuomenės informavimo kampaniją. *Projekto trukmė: 2021 m. gegužės 10 d. – 2022 m. rugsėjo 30 d.; projekto biudžetas – 250,000,00EUR.*

6. Visuomenės informavimo apie Europos Sąjungą ir Lietuvos interesus Europos Sąjungoje projekto „**Europe Direct**“ (Klaipėdoje) administravimas – tai integruoto Europe Direct informacijos sklaidos tinklo, esančio visose ES šalyse, veiklos dalis, finansuojamas Europos Komisijos. *Projekto trukmė: 2021 m. gegužės 1 d. – 2025 m. gruodžio 31 d. Metinis biudžetas 2021 metams – 23.467,00 EUR.*
7. Visuomenės informavimo apie Europos Sąjungą ir Lietuvos interesus Europos Sąjungoje projekto „**Europe Direct**“ (Marijampolėje) administravimas – tai integruoto Europe Direct informacijos sklaidos tinklo, esančio visose ES šalyse, veiklos dalis, finansuojamas Europos Komisijos. *Projekto trukmė: 2021 m. gegužės 1 d. – 2025 m. gruodžio 31 d. Metinis biudžetas 2021 metams – 23.467,00 EUR.*
8. Partnerio teisėmis dalyvaujame „**Alternatyvių investicijų detektorius**“ (AID) projekte. Projekto tikslas - plėtojant socialinės integracijos paslaugas didinti socialiai pažeidžiamų, socialinę riziką ir atskirtį patiriančių asmenų galimybes aktyviai dalyvauti bendruomenėje ir darbo rinkoje. Pagrindinė projekto veikla – Socialinių inovacijų platforma, į kurią kviečiame viešuosius ir privačius juridinius asmenis teikti projektines idėjas socialinės integracijos paslaugų tekimui. Kvietimas teikti projektines idėjas paskelbtas 2020 m. rugpjūčio 4 d. Pareiškėjai savo idėjas galės teikti iki 2022 m. rugsėjo 30 d. arba kol baigsis finansavimui skirtos lėšos. Projektas įgyvendinamas Europos socialinio fondo agentūros ir vykdomas kartu su partneriais: Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centru, Nacionaline nevyriausybinių organizacijų koalicija, NVO teisės institutu, Nacionaliniu skurdo mažinimo organizacijų tinklu, Lietuvos negalios organizacijų forumu, Vilniaus universitetu. *Projekto trukmė: 2020 m. birželio mėn. 8 d. – 2023 m. liepos mėn. 10 d.; bendras projekto biudžetas 3.995.566,00 EUR.*

Darbas su savivaldybėmis. Nuo 2020 metų buvo koncentruojamasi labiau į kokybinę imtį ir atsirinkus atskiras savivaldybes buvo parengtos specialios analizės, siekiant įdiegti gero valdymo principų taikymo sistemas bei užtikrinti sklandų viešųjų paslaugų perdavimo procesą. Per 2021 m. ši veikla buvo tęsiama ir visus metus buvo teikiamos nuolatinės konsultacijos savivaldybėms ir NVO dėl viešųjų paslaugų “perdavimo” galimybių NVO sektoriui bei aktyvesnio jų įtraukimo tiek į paslaugų teikimą, tiek ir į sprendimų priėmimo procesus. Ypatingai, stiprinant NVO tarybų veiklas.

Buvo surinkta informacija apie visų 60 savivaldybių biudžetų paskirstymą viešųjų paslaugų teikėjams, analizuojama savivaldybių pažanga įgyvendinant laipsnišką viešųjų paslaugų perdavimą NVO ir bendruomenėms, t.y. kiek lėšų skirta biudžetinėms ar kitoms pavaldžioms įstaigoms, o kokia dalis skirta nepavaldžioms organizacijoms (NVO, bendruomenėms ir pan.). Toliau renkama ir analizuojama informacija už paskesnius metus.

NIPC atstovai dalyvavo įvairiose pačių savivaldybių organizuotose konferencijose, seminaruose, pasitarimuose ir kituose renginiuose.

II. ADVOKACIJA IR ATSTOVAVIMAS

1. **Atstovavimas valstybės institucijose.** Nuo 2020 metų NVO sektoriaus atstovavimo centrinės valdžios institucijose funkcijas ir pozicijas NIPC perdavė Nacionalinei NVO koalicijai, kurią NIPC inicijavo įkurti ir koordinavo jos veiklą nuo 2009 metų iki 2019 metų gruodžio mėn., kuomet koalicija pradėjo veikti kaip atskiras juridinis asmuo. NIPC yra šios koalicijos asocijuotas narys.
 2. **Atstovavimas komisijose, darbo grupėse, pasiūlymų teisės aktams teikimas.**
 - NIPC direktorė Olga Žuravlioja yra Nevyriausybinių organizacijos tarybos prie LR Vyriausybės narė;
 - NIPC komunikacijos vadovė Inga Aksamitauskaitė yra Klaipėdos regiono plėtros tarybos partnerių grupės pirmininkė;
 - NIPC direktorė Olga Žuravlioja ir regionų politikos ekspertas Ričardas Diržys yra Europos socialinio fondo agentūros projekto „Alternatyvių Investicijų Detektorius“ (AID) projektinių idėjų vertinimo ekspertų komisijos nariai. AID tikslas - plėtojant socialinės integracijos paslaugas didinti socialiai pažeidžiamų, socialinę riziką ir atskirtį patiriančių asmenų galimybes aktyviai dalyvauti bendruomenėje ir darbo rinkoje.
 - NIPC regionų politikos ekspertas Ričardas Diržys dalyvauja LR Seimo laikinosios pilietinio dalyvavimo ir bendruomeniškumo skatinimo grupė posėdžiuose ir teikia siūlymus NVO ir savivaldybių bendradarbiavimo mechanizmų kūrimui ir stiprinimui, siekiant ilgalaikės strateginės jų partnerystės;
 - NIPC kartu su Nacionaline NVO koalicija ir kitomis NVO aktyviai dalyvavo teikiant [pasiūlymus dėl COVID situacijos](#), rengiant „Dėl pagalbos nevyriausybiniams organizacijoms, nukentėjusioms nuo COVID–19 sukeltų pasekmių, subsidijų teikimo priemonės“ aprašą, dalyvaujant Pokarantininių socialinių klausimų konsultacinėje grupėje SADM, kituose susitikimuose, darbo grupėse, pasitarimuose.
 - NIPC 2021 liepos mėn. Vyriausioje tarnybinės etikos komisijoje užsiregistravo kaip įtakdarys ir pagal šį statusą (vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymu) turi teisę teikti pasiūlymus valstybės institucijoms dėl teisės aktų keitimo. NIPC parengtų ir pateiktų pasiūlymų teisės aktams metinę ataskaitą galima rasti [VTEK SKAIRDIS](#) sistemoje. Per 2021 m. buvo pateikti šie teisės aktų pasiūlymai:
 - o LR Seimui dėl 1,2% GPM skyrimo tik nevyriausybiniams organizacijoms. Per ataskaitinius metus vyko diskusijos ir LRS Biudžeto ir finansų komiteto posėdis, kuris po ilgų diskusijų posėdyje, sprendimo priėmimą perkėlė į 2022 metus.
 - o LR Seimui dėl galimybės NVO duomenis VĮ “Registrų centras” teikti elektroniniu būdu ir supaprastinta forma. Komiteto sprendimas – pritarti NIPC pasiūlymams ir įpareigoti VĮ “Registrų centras” kartu su NIPC ir kitomis institucijomis parengti ir įdiegti siūlomą tvarką.
- Rengiamas:
- o LR Seimui dėl ne pelno vienetų išbraukimo iš Pelno mokesčio įstatymo, siekiant įteisinti, kad ne pelno vienetai nebūtų laikomi pelno mokesčio subjektais. Pasiūlymų svarstymas ir sprendimų priėmimas bus vykdomas 2022 metais.

Vykdoma nuolatinė NVO veiklą reglamentuojančių teisės ir poįstatyminių aktų stebėseną. NIPC aktyviai dalyvavo Nacionalinės NVO koalicijos veikloje rengiant RFF, NPP planus, teikė pasiūlymus dėl 2021–2027 m. finansavimo laikotarpio Europos Sąjungos investicijų ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės Naujos kartos Lietuva plano įgyvendinimo, stebėsenos ir valdymo ir kontrolės sistemos efektyvumo ir kitais aktualiais NVO sektoriui ir pilietinei visuomenei klausimais.

III. RENGINIAI, MOKYMAI

2021 vasaris-lapkritis. NIPC, atliekant užsakomasias (mokamas) paslaugas:

- mokymų ciklas „Pradžiamokslis pradedant socialinį verslą: teisinė aplinka ir finansų valdymas“ socialinio verslo pradininkams ir plėtotojams;
- mokymai viešinimui socialinėje medijoje stiprinti, suteikiant teorinių ir praktinių žinių NVO atstovams ir savanoriams;
- mokymai advokacijos tema: NVO bendradarbiavimo su savivaldybėmis, kitais subjektais. Praktinės rekomendacijos.
- NVO kompetencijų stiprinimo mokymai, siekiant kokybiškai teikti viešąsias paslaugas.
- NVO finansų valdymo mokymai.

2021 m. birželio 15 d. Diskusijos „NVO tarybų vaidmuo savivaldybėse“ organizavimas. Diskusijos tikslas – aptarti NVO tarybų veiklą ir vaidmenį savivaldybėse, įtraukiant pilietinės visuomenės (NVO) atstovus į sprendimų priėmimo procesus bei siekti, kad savivaldybių NVO tarybos taptų realiu partneriu savivaldybių taryboms ir administracijai. Diskusija vyko nuotoliniu būdu MS Teams platformoje, dalyvavo virš 150 asmenų.

2021 m. birželis-gruodis. NIPC, įgyvendindamas projektą „Būkim pažįstami“ Utenoje, Telšiuose, Šiauliuose, Marijampolėje, surengė įvairius renginius (forumo teatrai, viešos diskusijos, kultūrinė programa – koncertai ir interaktyvūs įvairių tautų performansai), apie kuriuos daugiau informacijos galima rasti FB paskyroje „[Būkim pažįstami](#)“ (@BukimPazistami). Šių renginių tikslas – skatinti Lietuvos gyventojų pakantumą kitataučiams (ne Europos piliečiams) bei įvairovės supratimą ir tarpkultūrinį dialogą.

2021 m. rugpjūtis-lapkritis. NIPC kartu su partneriais Lietuvos vietos bendruomeninių organizacijų sąjunga ir Lietuvos kaimo bendruomenių sąjunga, įgyvendinant pilotinį projektą „Bandomojo modelio, siekiant efektyvinti bendruomeninės veiklos stiprinimo savivaldybėse priemonės administravimą, konsultantas“ organizavo informacinius susitikimus - mokymus pirmiausiai Priemonės „Remti bendruomeninę veiklą savivaldybėse“ potencialiems pareiškėjams (2021 m. rugpjūčio 30 d. ir 2021 m. rugsėjo 8 d., dalyvavo iki 200 asmenų) ir vėliau Priemonės vykdytojams (. 2021 m. lapkričio 12 d. Kaišiadorių r.; 2021 m. lapkričio 15 d. Klaipėdos m.; 2021 m. lapkričio 17 d. Kėdainių r.; 2021 m. lapkričio 19 d. Elektrėnų; 2021 m. lapkričio 19 d. Panevėžio m.; 2021 m. lapkričio 22 d. Anykščių r.; 2021 m. lapkričio 22 d. Trakų r.; 2021 m. lapkričio 25 d. Klaipėdos r.; 2021 m. lapkričio 26 d. Tauragės r.; 2021 m. lapkričio 29 d. Kauno m., dalyvavo iki 200 asmenų).

2021 m. spalio. Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras surengė [10 regioninių nevyriausybinių organizacijų tarybų forumus](#), kuriuose dalyvavo NVO lyderiai, savivaldybių tarybų nariai ir administracijos atstovai. Forumų temos – NVO tarybos veiklos stiprinimas, NVO veiklos skaidrumo, atskaitomybės kompetencijų bei nuotolinio darbo gebėjimų stiprinimas, viešųjų paslaugų teikimas ir kitos. Bendras dalyvių skaičius – apie 500 asmenų.

2021 m. gruodžio 8 d., kaip ir kasmet, buvo surengtas Nacionalinis nevyriausybinių organizacijų forumas „VALDYSENA. FINANSAI. PARTNERYSTĖ.“, kuriame dalyvavo iki 200 dalyvių. Visą Nacionalinio NVO forumo informaciją ir pranešimus galima rasti [ČIA](#).

IV. TYRIMAI, ANALIZĖS

1. Tyrimas „Nevyriausybinių organizacijų teisinė aplinka“

Demokratija neišsivaizduojama be nevyriausybinių organizacijų (NVO) ir aktyvios pilietinės visuomenės. Norint, kad NVO dalyvautų didelė dalis visuomenės, o pačios organizacijos veiktų efektyviai, būtina sukurti palankią aplinką joms atsirasti ir plėtotis. Pastaraisiais metais keisti visi pagrindiniai NVO reglamentuojantys įstatymai. Atsižvelgiant į augantį NVO sektorių ir jo reikšmę visuomenėje, itin svarbu analizuoti jo veiklos pagrindą – teisinį reguliavimą, ieškant spragų ir kitų tobulintinų aspektų. Šio tyrimo kontekste NVO yra laikomos asociacijos, labdaros ir paramos fondai bei viešosios įstaigos, kai šie juridiniai asmenys atitinka NVO plėtros įstatyme numatytą NVO sąvoką. Religinės bendruomenės ir bendrijos šiame tyrime nėra laikomos NVO. Tyrimo analizuojami būtent šioms organizacijų formoms skirti Lietuvos Respublikos įstatymai, taip pat ir kiti, dėl veiklos pobūdžio joms taikytini įstatymai, pavyzdžiui, Labdaros ir paramos, Lobistinės veiklos, Savanoriškos veiklos ir kt. Be kita ko, siekiant palyginti ir analizuoti NVO teisinę aplinką Lietuvoje, tyrime apžvelgiama ir Vokietijos, Prancūzijos, Lenkijos, Slovėnijos ir Kroatijos praktika NVO teisės srityje.

Tyrimo tikslas – analizuojant Lietuvos ir užsienio valstybių teisinį reguliavimą, ištirti Lietuvos nevyriausybinių organizacijų teisinę aplinką. **Tyrimo uždaviniai:** (a) aptarti NVO teisinės aplinkos istorinį kontekstą, (b) išanalizuoti svarbiausių, NVO veiklą reglamentuojančių, įstatymų pakeitimus, (c) ištirti šiuo metu galiojančių, su NVO susijusių, įstatymų ypatumus, (d) aptarti užsienio valstybių NVO teisinės aplinkos pavyzdžius, jų (ne)pritaikomumą reguliavimui Lietuvoje, (e) atlikus minėtų klausimų analizę, pateikti išvadas ir pasiūlymus NVO teisinės aplinkos Lietuvoje tobulinimui.

2. Analizė „Nevyriausybinių organizacijos yra (turi būti) viešieji ar privatūs juridiniai asmenys?“

Lietuvoje vis dar egzistuoja neaiškumas dėl nevyriausybinių organizacijų (NVO) priskyrimo viešųjų ar privačių juridinių asmenų grupei. Iš vienos pusės NVO veikia neretai viešaisiais interesais, tad jų priskyrimas viešosios teisės sričiai atrodo pagrįstas. Todėl įstatymuose nurodoma, kad pagrindinės NVO veiklos formos yra viešieji juridiniai asmenys. Tačiau NVO paprastai kuriasi dėl privačios iniciatyvos. Valstybė gali paskatinti NVO kūrimąsi, bet negali pati sukurti NVO – valstybės sukurtos organizacijos jau nebus NVO. Tad pagrįsta būtų NVO priskirti prie privačių juridinių asmenų. Tai ne tik teorinis klausimas. Pvz., viešieji juridiniai asmenys gali vykdyti tik tą veiklą, kuri numatyta jų įstatuose, o privatūs gali vykdyti bet kokią neuždraustą veiklą.

Šios analizės kontekste NVO yra laikomos asociacijos, labdaros ir paramos fondai bei viešosios įstaigos, kai šie juridiniai asmenys atitinka NVO plėtros įstatyme numatytą NVO sąvoką. Šios analizės kontekste NVO sąvoka neapima religinių bendruomenių ir bendrijų.

Ši analizė padės atsakyti į klausimą, ar dabartinis reglamentavimas yra tinkamas. O jei netinkamas, kaip jis turėtų būti keičiamas. Analizėje apžvelgiama asmenų priskyrimo viešųjų ir privačių juridinių asmenų grupei požymiai, NVO atitikimas tiems požymiams bei geroji užsienio praktika.

3. Analizė „Nevyriausybinių organizacijų atskaitomybė ir mokestinės lengvatos“

Nevyriausybinių organizacijų (NVO) atskaitomybės klausimai gana stipriai pakito pastaraisiais metais: Registrų centrui reikia pateikti ne tik finansinių ataskaitų rinkinius, bet ir veiklos ataskaitas. Ši informacija yra viešai prieinama, yra nustatomi nauji reikalavimai metinei veiklos ataskaitai ir t.t. Teikiami įvairūs pasiūlymai dėl NVO taikomų mokestinių lengvatų. NVO atskaitomybės ir mokestinių lengvatų analizė padėtų įvertinti dabartinio teisinio reguliavimo pagrįstumą ir reikalingumą bei sudarys sąlygas dėl teisinio reguliavimo šioje srityje tobulinimo. Analizėje apžvelgiamos įvairių įstatymų nuostatos, reglamentuojančios NVO atskaitomybę ir mokestines lengvatas.

Šios analizės kontekste NVO yra laikomos asociacijos, labdaros ir paramos fondai bei viešosios įstaigos,

kai šie juridiniai asmenys atitinka NVO plėtros įstatyme numatytą NVO sąvoką. Šios analizės kontekste NVO sąvoka neapima religinių bendruomenių ir bendrijų.

Analizės uždaviniai: (a) išanalizuoti skirtingų teisinių formų NVO atskaitomybę, (b) ištirti NVO mokestinę aplinką Lietuvoje, (c) aptarti NVO atskaitomybę ir mokestinę aplinką užsienio valstybėse, (d) atlikus minėtų klausimų analizę, pateikti išvadas ir pasiūlymus NVO mokestinės aplinkos Lietuvoje tobulinimui.

4. Apklausa „NVO tarybų vaidmuo savivaldybėse“

Savivaldybių nevyriausybinių organizacijų (NVO) taryba – visuomeniniais pagrindais veikianti kolegiali patariamoji institucija, kuri sudaroma lygiateisės partnerystės pagrindu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų atstovų bei NVO, veikiančių savivaldybės teritorijoje, deleguotų atstovų. Savivaldybių NVO tarybos veiklos tikslas – užtikrinti ir skatinti NVO dalyvavimą nustatant, formuojant ir įgyvendinant NVO plėtros politiką savivaldybėse, stiprinti bendradarbiavimą tarp savivaldybės institucijų, įstaigų ir NVO.

Savivaldybių NVO tarybų veiklos vertinimo apklausoje dalyvavo beveik visų savivaldybių NVO tarybų atstovai (59 iš 60). Į anketą atsakė 194 NVO tarybų nariai, atstovaujantys ir savivaldybę (88), ir NVO (106), tarp kurių – 30 pirmininkų; 16 pavaduotojų ir 148 nariai. Bendras respondentų skaičius: 264.

Visą apklausos rezultatų suvestinę galite rasti [čia](#).

5. Analizė „Viešųjų paslaugų perdavimo NVO rodikliai savivaldybėse“

Pagal Nacionalinę pažangos programą siekiama, kad Lietuvos savivaldybėse viešųjų paslaugų teikimas bent 30% būtų perduotas NVO ir bendruomenėms (NPP rodiklis 7.2.14). Analizės tikslas - įvertinti Lietuvos savivaldybių pažangą (60 savivaldybių) įgyvendinant laipsnišką viešųjų paslaugų perdavimą NVO ir bendruomenėms, įvertinant silpnąsias ir stiprias puses, galimybes bei grėsmes). Taip pat ir Nacionalinio valstybės biudžeto ir jo paskirstymo tarp LR Seimo, LR Vyriausybės ir jos 14 ministerijų ir įstaigų analizę. Išanalizavus surinktus ir gautus duomenis, buvo parengta išsami valstybės institucijų duomenų bazė, kurioje surašytos visos valstybės ir/ar savivaldybių kontroliuojamos biudžetinės ir viešosios įstaigos, jų biudžetai kasmet nuo 2015 ir lyginamoji analizė – kiek viešųjų paslaugų teikiama per valstybės institucijų įstaigas, o kiek jų yra perduota NVO ar bendruomenėms, kaip tai numato LR Vyriausybės programa. Išvada tokia, jog savivaldybėse viešųjų paslaugų perdavimas NVO siekia vos 10% (iš planuotų 15%, 2020 metais), todėl šioje srityje yra būtinas pro-aktyvus politikų, NVO atstovų darbas savivaldybėse. Regioninių forumų metu savivaldybėms buvo pateiktos rekomendacijos kaip gerinti NPP rodiklių pasiekimus.

V. PASLAUGŲ TEIKIMAS

Savo lėšų diferencijavimui bei finansiniam savarankiškumui užtikrinti, be projektinės veiklos, kuri dažniausiai būna trumpalaikė, NIPC vykdo ir paslaugų teikėjo funkcijas:

- MOKYMŲ ORGANIZAVIMAS (temos: NVO kompetencijų stiprinimas, NVO valdymas, projektų valdymas, finansinis raštingumas, atsakomybė ir strateginis planavimas, bendradarbiavimas ir konfliktų valdymas, socialinio verslo plėtra, teisėkūra, advokacija ir t.t.)
- TYRIMŲ, ANALIZIŲ RENGIMAS
- KONFERENCIJŲ, FORUMŲ, SEMINARŲ IR KITŲ RENGINIŲ ORGANIZAVIMAS
- VIEŠINIMO PASLAUGŲ TEIKIMAS
- SAVIVALDYBIŲ STRATEGINIO PLANAVIMO DĖL VIEŠŲJŲ PASLAUGŲ IR JŲ PERDAVIMO NEPAVALDIEMS SUBJEKTAMS METODIKOS IR ĮGYVENDINIMO PLANO RENGIMAS
- Kt.

VI. VIEŠINIMAS IR INFORMACIJOS TEIKIMAS

1. Informacijos sklaida Lietuvoje

- ✓ Informacijos sklaida NIPC internetiniame puslapyje www.3sektorius.lt
- ✓ Informacija teikiama sukurtoje socialinėje paskyroje Facebook: <https://www.facebook.com/NVOinformacijosirparamoscentras>
- ✓ Konsultacijos ir informacija taip pat teikiama kitomis informacijos priemonėmis (telefonu, el.paštu, kitomis elektroninėmis formomis)

2. Informacijos sklaida ir Lietuvos NVO sektoriaus viešinimas užsienyje

NIPC yra šių tarptautinių organizacijų narys:

- ✓ Pasaulio organizacijų asociacijos CIVICUS (World Alliance for Citizen Participation) narys;
- ✓ Pasaulio nacionalinių organizacijų grupės (AGNA: Affinity Group of National Associations) narys;
- ✓ Europos Pilietiškumo tinklo (European Active Citizenship Network) narys;
- ✓ Europos piliečių forumo (European CIVIC Forum) narys;
- ✓ Baltijos jūros šalių regiono NVO tarybos (CBSS NGO) narys.

NIPC aktyviai bendradarbiauja su CIVICUS Monitor tyrėjų komanda. CIVICUS Monitor - yra pažangi mokslinių tyrimų priemonė, kuriama pilietinės visuomenės organizacijų. Ja siekiama pasidalyti patikimais, naujausiais duomenimis apie pilietinės visuomenės laisvių padėtį visose šalyse. Interaktyvus pasaulio žemėlapis (196 šalys) atspindi pilietinės visuomenės situaciją, kur skirstoma į 5 kategorijas: pilietinės visuomenės veikla negalima, veikla represuota, trukdoma vykdyti veiklą, veikla susiaurėjusi, organizacijoms leidžiama veikti laisvai. Visų bendrų pastangų dėka pavyko Lietuvai pasivyti pažangiausias valstybes ir ekspertai pripažino, kad Lietuvoje pilietinė visuomenė gali veikti laisvai, yra sukurtos pakankamos priemonės, o valdžia bendradarbiauja. Šiuo metu tik 3,4% šalių yra įvertintos atviromis pilietinės visuomenės šalimis (CIVICUS Monitor 2020 duomenys). CIVICUS Monitor viešame pranešime pasaulinei žiniasklaidai Lietuva buvo pristatyta kaip gerasis pavyzdys.

NIPC aktyviai dalyvauja AGNA (Affinity Group of National Associations) veikloje. AGNA šiuo metu vienija 92 nacionalines asociacijas su atstovais iš 81 šalies (Afrikos, Azijos, Karibų jūros, Europos, Lotynų Amerikos, Šiaurės Amerikos ir Ramiojo vandenyno). NIPC aktyviai dalyvauja Teisėtumo, skaidrumo ir atskaitomybės darbo grupės veikloje. NIPC prisijungė prie “Rebuilding for Good” darbo grupės, kuri šiuo metu rengia globalias rekomendacijas skirtas paremti ir išlaikyti pilietinę visuomenę po COVID-19 pandemijos.

NIPC savo veiklą vykdo vadovaudamasis tarptautiniais Pilietinės visuomenės atskaitomybės standartais. NIPC inicijavo, kad standartas būtų išverstas į lietuvių kalbą. Standartas bei rekomendacijos padedančios standartą taikyti yra viešinamos www.3sektorius.lt.

VII. PLANUOJAMI ATEITIES DARBAI

NIPC planuoja ir toliau aktyviai dirbti NVO sektoriaus stiprinimo, NVO skaidrumo ir atskaitomybės standartų diegimo(si), savivaldybių NVO tarybų veiklos stiprinimo, viešųjų paslaugų perdavimo bei gero valdymo principų taikymo savivaldybėse ir partnerysčių bei tinklaveikos kūrimo srityse.

NIPC ir toliau aktyviai dirbs su savivaldybėmis dėl viešųjų paslaugų perdavimo ir kokybės gerinimo procesų plėtros ir prisidėti prie valstybės atvirų duomenų politikos užtikrinimo.

NIPC yra oficialus LR Vyriausybės patvirtinto Nacionalinės pažangos plano 7 tikslo 7.2.14 rodiklio pasiekimų matavimo duomenų šaltinis:

Nacionalinis pažangos planas ir ilgalaikė strategija LT2030

- ✓ **7 tikslas.** Tvariai ir subalansuotai vystyti Lietuvos teritoriją ir mažinti regioninę atskirtį
- ✓ **7.2 uždavinys.** Didinti darbo vietų pasiekiamumą ir viešųjų paslaugų prieinamumą visiems
- ✓ **7.2.14. rodiklis:** Savivaldybių viešųjų paslaugų, kurias teikia nevyriausybinės ir bendruomeninės organizacijos, dalis
- ✓ **Reikšmė:** 7% (2018 m.); 15% (2025 m.); 30% (2030 m.)
- ✓ **Duomenų šaltinis:** Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro (NIPC) atliekamo savivaldybių biudžetų tyrimas

NIPC taip pat vykdys kitus projektus ir veiklas, skirtas NVO sektoriaus ir pilietinės visuomenės stiprinimui.

Direktorė

Olga Žuravliova